

Kurzus kódja(i): FLM-402:3
FLMD-311:5
P/FIL/FMK-18

Kurzus címe: Magyar műfaji film

Tanár neve: Pápai Zsolt

Kurzus időpontja, helye: csütörtök 18 00–21 00; Magyar Nemzeti Filmarchívum

(1021, Budapest, Budakeszi út 51/e.; a hatodik megálló [Bíróság] a 22-es busszal a Széll Kálmán tértől [régén: Moszkva tér])

Az első két előadás (február 21. és 28.) nem itt, hanem az egyetemen a 34-es teremben lesz.

Vetítések időpontja, helye: A filmek egy része a Magyar Nemzeti Filmarchívumban tekinthető meg (a bérlet ára 2000 Ft), másik részét privát kell megnézniük a hallgatónak.

Kurzus típusa: előadás

Kurzus leírása: A kurzus bevezetőt kínál a magyar filmtörténetben igen ellenmondásos helyzetű – hol nagy becsben tartott és szép sikereket arató, hol pedig alulreprezentált és alábecsült – műfajiság, illetve tömegfilm-gyártás történetébe és elméletébe. Az előadások felét a kurzusfelelős, Pápai Zsolt tartja, a továbbiakat a Filmtudomány tanszék munkatársai, mindenki egyet-egyét. Az első két előadás az egyetem épületében lesz, a többi az Örökmozgó moziban (Erzsébet krt. 39.), minden csütörtökön, 18.00 órai kezdettel. Az Örökmozgóban a maximum egyórás előadás után a hallgatók megnéznek egy filmet kópiáról. A program – előadással és vetítéssel együtt – 21.00 óráig tart. Az Örökmozgóban levetített film mellett minden témához tartozik egy további alkotás is, amit a stúdióban kaphatnak meg a hallgatók: ezt az előadás előtt – otthon – kell megnézniük. Fontos, hogy kizárólag az Örökmozgóban nem vetített filmeket találják meg a stúdióban a hallgatók, a részvétel a vetítéseken tehát kikerülhetetlen azok számára, akik felveszik a kurzust. (Mivel az első két előadáshoz kapcsolódó filmeket nem vetítik az Örökmozgóban, ezért – természetesen – ezeket is kézhez kapják a hallgatók a stúdióban.)

Témák

1. Bevezetés 1. Műfajok a némafilm-korszakban és a korai hangosfilmekben: történeti vázlat (február 21.); előadó: Pápai Zsolt.
2. Bevezetés 2. Magyar műfaji film a II. világháború után: történeti vázlat (február 28.); előadó: Pápai Zsolt.
3. Bevezetés 3. A magyar műfaji film problémái. Két hazai James Bond. (március 7.); előadó: Pápai Zsolt.
4. Közerkölcsök, magánbűnök. Társadalmi melodramák a premodern korszakban (1954–1962) (március 14.); előadó: Gelencsér Gábor.
5. A magyar sci-fi (március 21.); előadó: Varga Balázs.
6. A zenés film (április 4.); előadó: Vincze Teréz.
7. Vígjáték, és amit értenek rajta (április 11.); előadó: Hirsch Tibor.
8. Magyar történelmi film (április 18.); előadó: Záhonyi Ábel Márk.
9. Pillantás a tömegfilm-tematikán túlra: kortárs műltfilmek - az emlékezés tematikája (április 25.); előadó: Strausz László.
10. Bűnügyi film 1.: a thriller (május 2.); előadó: Varga Zoltán.
11. Bűnügyi film 2.: krimi és noir (május 9.); előadó: Pápai Zsolt.
12. Eastern-változatok: a huszárfilm mint lovassági western és a betyárfilm mint banditawestern (május 16.); előadó: Pápai Zsolt.

Kurzus teljesítésének követelményei: A kurzus elvégzésének feltétele a vetítéssorozat látogatásához szükséges bérlet megvásárlása, ezért csak azok vegyék fel a kurzust, akik ezt tudják

vállalni! Az első félévben 10 alkalommal kerül sor vetítésre a Filmarchívumban, a bérlet ára 2000 forint. A vizsga sikeres teljesítéséhez a filmek ismerete és az előadásokon elhangzottak feldolgozása szükséges.

- Kötelező és ajánlott filmek:**
- 1. Bevezetés 1. Műfajok a némafilm-korszakban és a korai hangosfilmben: történeti vázlat (február 21.); előadó: Pápai Zsolt.**
Kötelező film: Lázár: *A kék bálvány*; Kalmár: *Halálos tavasz*
Ajánlott film: Fejős: *Tavaszi zápor*; Fejős: *Ítélt a Balaton*; Gaál: *Meseautó*; Székely: *Café Moszkva*
 - 2. Bevezetés 2. Magyar műfaji film a II. világháború után: történeti vázlat (február 28.); előadó: Pápai Zsolt.**
Kötelező film: Koltai: *Sose halunk meg*; Név nélkül: *Gyarmat a föld alatt*
Ajánlott film: Várkonyi: *A kőszívű ember fiai*; Gertler: *Az aranyember*; Bácskai Lauró: *Gyula vitéz télen-nyáron*
 - 3. Bevezetés 3. A magyar műfaji film problémái. Két hazai James Bond. (március 7.); előadó: Pápai Zsolt.**
Kötelező film: Lázár: *Kísértetek vonata*; Révész: *Az orosz lán ugrani készül*
Ajánlott film: Várkonyi: *Fotó Háber*; Bácskai Lauró: *A hamis Izabella*; Bujtor: *A pogány madonna*
 - 4. Közérkölcsök, magánbűnök. Társadalmi melodramák a premodern korszakban (1954–1962) (március 14.); előadó: Gelencsér Gábor.**
Kötelező film: Gertler: *Gázolás*; Fejér Tamás: *Kertes házak utcája*
Ajánlott film: Bán: *Csigalépcső*; Makk: *Egymásra nézve*; Xantus: *Eszkimó asszony fázik*; Mundruczó: *Nincsen nekem vágyam semmi*
 - 5. A magyar sci-fi (március 21.); előadó: Varga Balázs.**
Kötelező film: Fejér: *Az idő ablakai*; P. Sparrow: *'1'*
Ajánlott film: Hamza D.: *Szíriusz*; Rajnai: *Pirx pilóta kalandjai*; Monory Mész: *Meteo*
 - 6. A zenés film (április 4.); előadó: Vincze Teréz.**
Kötelező film: Gertler: *Állami Áruház*; Banovich: *Ezek a fiatalok*
Ajánlott film: Bacsó: *Szokrázó lányok*; Kovács: *Extázis 7-től 10-ig*; Mészáros: *Szép leányok, ne sírjatok!*; Tímár: *Csinibaba*
 - 7. Vígjáték, és amit értenek rajta (április 11.); előadó: Hirsch Tibor.**
Kötelező film: Keleti: *A tizedes meg a többiek*; András: *Veri az ördög a feleségét*
Ajánlott film: Herskó: *Két emelet boldogság*; Székely: *Hyppolit, a lakáj*; Gyarmathy: *Ismeri a szandi mandit?*; Hintsch: *A veréb is madár*
 - 8. Magyar történelmi film (április 18.); előadó: Záhonyi Ábel Márk.**
Kötelező film: Bagó: *Vadászat angolokra*; Bán: *Rákóczi hadnagya*
Ajánlott film: Nádasdy – Ranódy – Szemes: *Föltámadott a tenger*; Daróczy: *Rákóczi nótája*; Várkonyi: *Egri csillagok*; Koltay: *Julianus*
 - 9. Pillantás a tömegfilm-tematikán túlra: kortárs múltfilmek - az emlékezés tematikája (április 25.); előadó: Strausz László.**
Kötelező film: Pálfi: *Taxidermia*; Török: *Moszkva tér*
Ajánlott film: Hajdu: *Fehér tenyér*; Kocsis: *Pál Adrienn*; Mundruczó: *Delta*
 - 10. Bűnügyi film 1.: a thriller (május 2.); előadó: Varga Zoltán.**
Kötelező film: Dobray: *Az áldozat*; Tímár: *Mielőtt befejezi röptét a denevér*
Ajánlott film: Gigor: *A nyomozó*; Fazekas: *Defekt*; Antal: *Kontroll*; Janisch: *Másnap*; Gigor: *A nyomozó*; Bergendy: *A vizsga*
 - 11. Bűnügyi film 2.: krimi és noir (május 9.); előadó: Pápai Zsolt.**
Kötelező film: Tóth: *5 óra 40*; Bárdos: *Én voltam*
Ajánlott film: András: *Dögkeselyű*; Hamza D.: *Bűnös vagyok*; Gaál: *Évforduló*; Kalmár: *Egy szív megáll*; Radványi: *Európa nem válaszol*

12. Eastern-változatok: a huszárfilm mint lovassági western és a betyárfilm mint banditawestern (május 16.); előadó: Pápai Zsolt.

Kötelező film: Szomjas: *Talpak alatt fűtyül a szél*; Sára: *80 huszár*

Ajánlott film: Székely: *Rákoczi induló*; Hamza D.: *Ördöglovas*; Szomjas: *Rosszemberek*; Kardos: *Hajdúk*; Rózsa: *Trombitás*

Kötelező és ajánlott irodalom: 1. Bevezetés 1. Műfajok a némafilm-korszakban és a korai hangosfilmekben: történeti vázlat (február 21.); előadó: Pápai Zsolt.

Pápai Zsolt: Aranypolgár, Budapestről. Fejős Pál portréjához. *Filmvilág* (2006) no. 1. pp. 37–40.

Szalay Károly: *A geg nyomában*. Budapest, Magvető, 1972. pp. 169–218.

Balogh Gyöngyi – Király Jenő: „Csak egy nap a világ...” *A magyar film műfaj- és stílustörténete 1929–1936*. Budapest, Magyar Filmintézet, 2000. pp. 26–33.
Fejős Pál (1897–1963). *Filmspirál* no. 31.

2. Bevezetés 2. Magyar műfaji film a II. világháború után: történeti vázlat (február 28.); előadó: Pápai Zsolt.

Szilágyi Gábor: *Tűzkeresztség*. Budapest, Magyar Filmintézet, 1992. pp. 77–126.

Király Jenő: *Mágikus mozi. Műfajok, mítoszok és archetípusok a filmkultúrában*. Budapest, Korona Kiadó, 1998. pp. 259–271.

3. Bevezetés 3. A magyar műfaji film problémái. Két hazai James Bond. (március 7.); előadó: Pápai Zsolt.

Balogh Gyöngyi – Király Jenő: „Csak egy nap a világ...” *A magyar film műfaj- és stílustörténete 1929–1936*. Budapest: Magyar Filmintézet, 2000. pp. 115–120.

4. Közkerölcsök, magánbűnök. Társadalmi melodramák a premodern korszakban (1954–1962) (március 14.); előadó: Gelencsér Gábor.

Balogh Gyöngyi – Király Jenő: „Csak egy nap a világ...” *A magyar film műfaj- és stílustörténete 1929–1936*. Budapest: Magyar Filmintézet, 2000. pp. 586–627.

Kovács András Bálint: *A modern film irányzatai. Az európai művészfilm 1950–1980*. Budapest: Palatinus, 2005. pp. 104–124.

5. A magyar sci-fi (március 21.); előadó: Varga Balázs.

Fazekas Máté: Úrhajó a lavórban. Kortárs magyar sci-fi rövidfilmek. *Prizma* (2009) no. 2. pp. 72–83.

Fazekas Máté: Tudományos-fantasztikus lakmuszpapírjaink. *Metropolis* (2010) no. 1. pp. 56–65.

6. A zenés film (április 4.); előadó: Vincze Teréz.

Martin Shutton: Jelentéssémák a musicalben. *Metropolis* (2008) no. 3. pp. 20–24.

Jane Feuer: Az önreflexív musical és a szórakoztatás mítosza. *Metropolis* (2008) no. 3. pp. 26–38.

7. Vígjáték, és amit értenek rajta (április 11.); előadó: Hirsch Tibor.

Hirsch Tibor: Vázlat a hazai filmvígjátékról. Utak és csapdák 1945–1990 között. <http://www.filmortenet.hu/object.290ebcd1-2a9e-4243-9f10-1dea224c9489.ivy>

Szalay Károly: Mai magyar filmvígjáték. Budapest, Magvető, 1978.

8. Magyar történelmi film (április 18.); előadó: Záhonyi Ábel Márk.

Sárközy Réka: *Elbeszélte múltjaink. A magyar történelmi dokumentumfilm útja*. Budapest: 1956-os Intézet – L' Harmattan Kiadó, 2011. pp. 36–59.

Tóth Zoltán János: A történelmi film retorikája. <http://apertura.hu/2008/osz/toth>

9. Pillantás a tömegfilm-tematikán túlra: kortárs múltfilmek - az emlékezés tematikája (április 25.); előadó: Strausz László.

Murai András: *Film és kollektív emlékezet – Magyar múltfilmek a rendszerváltozás után*. Szombathely: Savaria University Press, 2008.

Strausz László: *Vissza a múltba. Az emlékezés tematikája fiatal magyar*

rendezőknél. *Metropolis* (2011) no. 3. pp. 20–28.

10. Bűnügyi film 1.: a thriller (május 2.); előadó: Varga Zoltán.

Kovács András Bálint: A „szoft-horror”. Populáris mítosz Magyarországon.

Filmvilág (1989) no. 9. pp. 28–33.

Tüske Zsuzsanna: A tehetetlenség törvénye. A magyar thriller 1977 és 1989 között. *Prizma* (2009) no. 2. pp. 22–28.

Varga Zoltán: Lélekmélyi alvilág. A pszichothriller műfajának vázlata. *Filmvilág* (2012) no. 11. pp. 28–32.

11. Bűnügyi film 2.: krimi és noir (május 9.); előadó: Pápai Zsolt.

Balogh Gyöngyi – Király Jenő: „Csak egy nap a világ...” *A magyar film műfaj- és stílustörténete 1929–1936*. Budapest, Magyar Filmintézet, 2000. pp. 561–576.

12. Eastern-változatok: a huszárfilm mint lovassági western és a betyárfilm mint banditawestern (május 16.); előadó: Pápai Zsolt.

Király Jenő: Apropó western... A magyar kalandfilm problémái. In: Király Jenő (szerk.): *Film és szórakozás*. Budapest: MOKÉP–MFIFA, 1981. pp. 155–236.
